

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کارگاه هنر (۱)

دوره پیش دانشگاهی

رشته هنر

شماره درس ۱۴۲۳

عنوان و نام پدیدآور	: کارگاه هنر (۱) [کتاب‌های درسی ۵۹۴] دوره پیش دانشگاهی رشته هنر/ [برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش]؛ مؤلفان : مژگان اصلانی، معصومه مرادپور، زهره نهاردانی؛ [برای] وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
مشخصات نشر	: تهران : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۲ ص: ۲۲×۲۹ س م.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۲۴۵-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: ۱- طراحی، ۲- نقاشی، ۳- هنر
شناسه افزوده	: اصلانی، مژگان، ۱۳۴۸-، مرادپور، معصومه، ۱۳۴۷-، نهاردانی، زهره، ۱۳۴۷-
شناسه افزوده	: الف - سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. ب - دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش. ج - اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ ۷۲۰/۷۲۰ NC
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۳
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۲۳۵۶۶۹۱

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی

تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و

حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

tvoccd@roshd.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

www.tvoccd.medu.ir

وب‌گاه (وب‌سایت)

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

نام کتاب : کارگاه هنر (۱) - ۵۹۴

مؤلفان : مژگان اصلانی ، معصومه مرادپور و زهره نهاردانی

ویراستار علمی : محسن حسن‌پور ، نصرالله تسلیمی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ ، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۳۵۹ ،

وب‌سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : لیدا نیک‌روش

طراح جلد : محمدحسن معماری

صفحه‌آرا : شهرزاد قنبری

حروفچین : کبری اجابتی

مصصح : علیرضا کاهه ، سیدکیوان حسینی

امور آماده‌سازی خبر : فریبا سیر

امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی ، ناهید خیام‌باشی

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

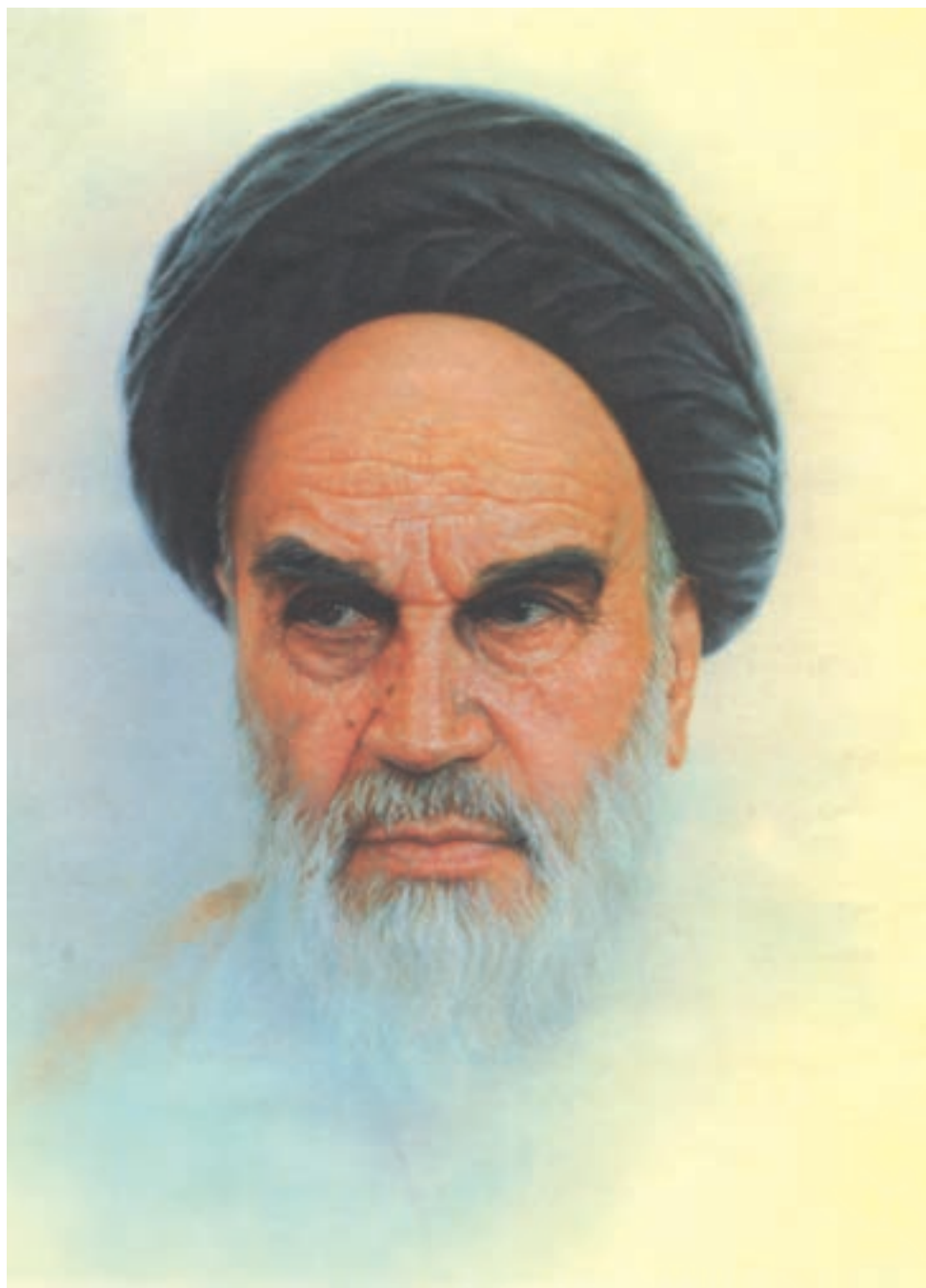
تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵ ، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰ ، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ چهارم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۲۴۵-۵ ISBN 978-964-05-2245-5

همز عبارتست از دمیدن روح تحت داناها

امام خمینی (رحمة الله عليه)

فهرست

فصل ۱- خط

۴	درس در یک نگاه
۸	انواع خط
۸	خطوط واقعی
۱۳	خطوط ذهنی
۱۴	جهت خط
۱۸	بیان خط
۲۶	کیفیت خط
۲۸	ارزش خط
۳۲	خط در نقاشی
۳۵	باهم تجربه کنیم
۳۶	باهم گفتگو کنیم
۳۶	(با هم بسازیم) احجام مفتولی و سیمی
۴۲	نقد هنری

فصل ۲- شکل

۵۲	درس در یک نگاه
۵۳	شکل
۵۵	شکل به صورت سطح یا حجم
۵۷	اغراق در شکل
۵۹	طبیعت گرایی و آرمان گرایی
۶۰	ماهیت شکل
۶۲	انواع شکل
۶۵	کاربرد خط در ایجاد شکل
۶۷	شکل های مثبت و منفی

۷۰	..... باهم تجربه کنیم
۷۱	..... کار گروهی
۷۱	..... باهم گفتگو کنیم

فصل ۳ - بافت

۷۴	..... درس در یک نگاه
۷۵	..... بافت
۷۸	..... کاربرد بافت
۸۶	..... بافت و موضوع
۸۸	..... باهم تجربه کنیم
۸۸	..... با هم گفتگو کنیم
۸۸	..... (با هم بسازیم) حجم‌های بافت دار و موزاییک

فصل ۴ - ارزش بصری

۹۴	..... درس در یک نگاه
۹۵	..... ارزش بصری
۹۸	..... درجات نور و تاریکی
۱۰۱	..... برجسته نمایی
۱۰۶	..... فضای مثبت و منفی
۱۰۹	..... تضاد ارزش بصری
۱۱۰	..... ارزش بصری و رنگ
۱۱۳	..... ارزش بصری در جو
۱۱۳	..... درجات خاکستری
۱۱۴	..... باهم تجربه کنیم
۱۱۵	..... با هم گفتگو کنیم

فصل ۵ - کاربرد و مفهوم رنگ

۱۱۸	..... درس در یک نگاه
۱۱۹	..... رنگ
۱۲۰	..... نظریه رنگ
۱۲۱	..... رنگ به عنوان نماد
۱۲۵	..... تأثیر رنگ بر جسم و روان
۱۲۷	..... هویت رنگ

۱۲۸ ..... باهم تجربه کنیم

فصل ۶- ژرف نمایی

۱۳۵ ..... درس در یک نگاه

۱۳۵ ..... ژرف نمایی

۱۳۶ ..... نقطه گریز و ایجاد عمق مجازی

۱۳۸ ..... ژرف نمایی در جو

۱۴۰ ..... ژرف نمایی یک نقطه‌ای

۱۴۱ ..... ژرف نمایی دو نقطه‌ای

۱۴۱ ..... ژرف نمایی سه نقطه‌ای

۱۴۲ ..... اصول که در ژرف‌نمایی حاکم است

۱۴۲ ..... نور و سایه

۱۴۶ ..... رنگ ها و ژرف نمایی

۱۴۸ ..... ژرف نمایی مفهومی

۱۵۲ ..... باهم تجربه کنیم

۱۵۳ ..... با هم گفتگو کنیم

ضمائم

۱۵۳ ..... ابزار شناسی

۱۶۹ ..... منابع و مآخذ

پیشگفتار

دانشمندان از مجاز، تشبیه، کنایه، استعاره و... در تعاریف علمی پرهیز می‌کنند اما در هنر از شیوه‌های گوناگون و همه وسایل استفاده می‌شود تا معنی و مفهوم منتقل شود. یکی از مهمترین نیازهای بشر یعنی «نیاز به بیان» از طریق هنر به راحتی انجام پذیر است. هنر کتیبه ای نیست که فقط واژگان بر آن نقش بسته باشد بلکه رسانه‌ای است که هر کس معنایی را به گونه‌ای متفاوت از آن درک می‌نماید. الفبای تصویر و روابط و نیروهای بین آن‌ها اساس «بیان» را به عهده دارند. بنابراین این روابط غیر مادی هستند و هنر، ارتقا مواد به نیرویی غیر مادی و مفاهیم است.

در دوران‌های مختلف، بشر برای «اظهار و بیان»، با توجه به شرایط به روش‌های مختلف متوسل شده است.

برای بررسی بیشتر، بر اساس مفاهیم، آثار هنری دوره‌های مختلف تا امروز به سه دوره تقسیم شده‌اند:

دوره هنر نمادین^۱، در این دوره انتقال معنی به کمک نشانه‌های تصویری بوده است، دوره‌هایی چون هنر عصر سنگ، هنر تمدن‌های باستان و هنر تمدن‌های دینی دوره هنر نمادین محسوب می‌شوند. در آثار دوره نمادین نوعی واقع گرایی و ذهن گرایی وجود دارد اما در این نمونه‌ها بیان نمادین بیشترین اهمیت را دارا بوده است.

دوره هنر واقع نما^۲، یا عینیت گرایی، تقلید از نمای طبیعت بوده است. هنر یونان و روم باستان از نظر تاریخی با هنر دوران رنسانس فاصله زیادی دارد، ولی از نظر شیوه واقع نمایی در یک دسته قرار می‌گیرند. در تاریخ هنر، دوران رنسانس به معنای تولد هنر و ادبیات، بر اساس الگوهای هنر یونان باستان است و از نظر تاریخی به سه دوره تقسیم می‌شود: مرحله آغازین، مرحله پیشین، مرحله پسین که از لحاظ زمانی، اوایل قرن چهاردهم تا اوایل قرن شانزدهم میلادی اوج رواج آن بوده است. هنرمندان یونانی برای اولین بار در تاریخ، آثاری به تقلید از طبیعت بوجود آوردند. نمایش بدن انسان و حالات و حرکات او از زوایای مختلف، مورد توجه خاص هنرمندان یونانی بود. آنها برای نمایش واقع نمایانه طبیعت، به کالبدشناسی، برجسته نمایی و فضای سه بعدی توجه کردند. از دوره رنسانس، هنرمندان نمایش تصاویر سه بعدی را به صورت علمی پایه ریزی کردند.

دوره هنر ذهنی^۳، یا ذهنیت گرایی، گرایش به نمایش تصاویر ذهنی در مقابل نمایش عینی طبیعت است و این روش برای ابداع زبان تصویری شخصی هنرمند است. انسان هنرمند از عصر پارینه سنگی تا عصر معاصر، برای به تصویر کشیدن موضوع‌های خود، روش‌هایی را اتخاذ نموده است. در طی این مسیر، هنر به وجود آمد و بنا به شرایط متحول شد. مبانی هنرهای تجسمی را می‌توان به قواعد درک زبان و ابداع در هنرهای بصری تعبیر کرد. همان طور که دانستن واژگان بیشتر و دستور زبان موجب درک بهتری از زبان نوشتاری و تفهیم بهتر مطالب می‌شود، دانستن اصول زبان ارتباط بصری با قدرت ابداع و خلاقیت و ادراک در هنر تجسمی ارتباط مستقیم دارد. اغلب آثار هنرهای تجسمی از عناصر معینی پیروی می‌کنند. که این عناصر در درون اثر، ارتباط فعالی با یکدیگر دارند و هیچ‌گاه این عناصر جدا از هم تلقی نمی‌شوند.

در انتقال پیام اثر، علاوه بر استفاده از این عناصر، تجربه و دانش هنرمند نقش مهمی را دارا است. به بیان دیگر اثر هنری خلق شده، بیشتر حاصل تجارب هنرمند و شناخت او از مواد و ابزار کار هنری است. هنرمند به طور ناخودآگاه درک زیبایی شناختی، موقعیت اجتماعی، کیفیات روانشناختی و در نهایت ارتباط خود را با دنیای اطرافش در اثرش منعکس می‌سازد. در هنگام بررسی یک اثر هنری نباید تنها به تجزیه و تحلیل عناصری که به چشم می‌خورند و ظاهر کار اکتفا کرد. بلکه از نظر زیبایی شناختی درک یک اثر و ارتباط برقرار کردن با آن به شناخت کلیت اثر بستگی دارد.

در یک اثر روابط باید از لحاظ تناسب، هماهنگی و ریتم... به شرایط قابل درکی رسیده باشد، زیرا که به واسطه آنهاست که یک اثر هنری می‌تواند از وحدت و یکپارچگی که مهمترین اصل دیزاین می‌باشد، برخوردار شود. همان طور که ذکر شد مبانی هنرهای تجسمی، پایه و اساس دیزاین است، که دارای دو وجه اصلی می‌باشد. نخست الفبای تصویر و بعد نیروهای تصویر می‌باشد.

البته برای رسیدن به یک دیزاین موفق باید روش ترکیب تصاویر و طراحی به سه روش زیر صورت گیرد. اصول دیزاین و بیان آن با تصرف و ترکیب و تغییر عناصر به وجود می‌آید. با خلاصه کردن، تنظیم و اغراق، برش دادن و انتزاع کردن تصرف شکل می‌گیرد و با ارتباط دادن، تعمیم، اتصال، تلفیق، تطبیق و تبدیل می‌توان اصول ترکیب را ایجاد نمود. و با تغییر دادن خط، بافت، منبع نور و رنگ به ترکیب بندی متفاوتی رسید.

مقدمه

کتاب کارگاه هنر ۱، برای تکمیل مراحل شناخت و کسب دانش در زمینه الفبای هنرهای تجسمی تهیه شده است. هنرجویان آنچه را که در مبانی هنرهای تجسمی آموخته با دانش افزوده این کتاب همراه نمایند و با خلاقیت خود شروع به کسب تجربه و خلق آثار هنری نمایند.

هنرجویان باید با مفاهیمی چون، الهاماتی که هنرمندان گذشته و معاصر از طبیعت و هستی داشته اند و آنها را به آثار هنری تبدیل کرده اند و روش های هنری را در نقد و توصیف آنها به کار بگیرند تا در آثارشان بیان هنری تصویر بگیرد و بتوانند با زبان تصویر پیامی را به دیگران برسانند. آنچه هنرجویان باید خیلی توجه نمایند مطالعه طبیعت و در نتیجه تفکر در هستی است و درک حاصل را با تجارب خود ادغام کرده و حاصل را در آثار تجسمی خود به نمایش بگذارند.

در این کارگاه هنرجویان نه تنها با اصول و قواعد دیزاین آشنا می شوند بلکه باید بتوانند آثار همدیگر را نقد نمایند یعنی اثر هنری را به عناصر سازنده تجزیه و تحلیل نمایند و با ترکیب اصول و قواعد به آثار جدیدی برسند. در این مسیر دو طرفه طراحی ذهنی و عینی را توسعه دهند.

سخنی با هنرآموزان محترم

کتاب حاضر سعی دارد تا در فرایند آموزش، هنرجویان را برای رسیدن به پاسخ سؤالات مطرح شده زیر هدایت نماید.

آیا اشیاء و پدیده های طبیعی پیرامون ما آثار هنری محسوب می شوند؟
هر چیزی که ما می خواهیم می تواند هنر باشد یا هنر اصطلاحی برای اشیاء با هویتی ویژه است؟
قبل از طبقه بندی آثاری به عنوان هنر، چه شرایطی برای ایجاد و ظهور هنر نیاز است؟
آیا آثاری که از دوران پیش از تاریخ یافت شده اند ارزش زیبایی شناختی دارند؟ آثار سنتی چگونه؟ آیا زیبایی شناختی در دوره ها و فرهنگ های مختلف یکسان است؟
بیان هنری آثار چه تأثیری بر روی خیال و ذهن هنرمندان دارد؟ آیا فقط آثار هنری تاریخی و قدمت دار تأثیرگذار و مؤثر هستند؟
هنر چه خدمتی به فرد یا جامعه می کند؟
چه تفاوتی بین هنر و علوم دیگر وجود دارد؟ دیدگاه هنرمندان و دانشمندان چه تفاوت هایی با هم دارند؟

چگونه با هنر ارتباط برقرار کنیم؟ مهارت ها و دانش هنری را چگونه گسترش دهیم؟
کتاب کارگاه هنر (۱) و (۲) با در نظر گرفتن رویکردهای فعال آموزشی تجدید نظر و تألیف مجدد گردیده است. با توجه به درخواست های هنرآموزان و بازخورد آموزشی آن در دوره چند

ساله و نشست تخصصی با متخصصین امر و هنر آموزان خبره، مشکلات و کاستی‌های کتاب کارگاه هنر (۱) و (۲) بررسی شد و از آنجا که نیاز آنها ساختار جدیدی را می‌طلبد، این کتاب، با ساختار حاضر تألیف و در چرخه آموزش قرار گرفت. در کتاب جدید ساختار هر درس با توجه به موارد زیر برنامه‌ریزی شده است:

۱- مفاهیم نظری

هدف‌های رفتاری

درس در یک نگاه

تعاریف و مصادیق در

طبیعت

هنر جهان

تاریخ هنر و فرهنگ

هنر ایران

هنر اسلامی

۲- کار عملی

کارگاه تفکر

با هم گفتگو کنیم (نقد و توصیف)

کارگاه اجرایی

با هم تجربه کنیم (تمرینات و کار عملی)

کارگروهی

طراحی و اجرای سه بعدی

تأکید بر طراحی با اصول مبانی هنرهای تجسمی از اهداف مهم این کتاب در مسیر آموزش است. از آنجا که هنرجویان این مقطع دو دسته هستند، یا کسانی که در هنرستان درس‌های طراحی (۱) و (۲) و مبانی هنرهای تجسمی را گذرانده‌اند یا دانش‌آموزانی که تغییر رشته داده‌اند و برای ورود به پیش‌دانشگاهی هنر می‌بایستی درس‌های پیش‌نیاز که شامل طراحی (۱) و (۲) و مبانی هنرهای تجسمی است را گذرانده باشند محتوای کتاب‌های کارگاه هنر (۱) و (۲) در تألیف جدید با هدف تکمیل مباحث پیش‌نیاز انجام شده است.

توصیه می‌شود از هر فصل کتاب یک تمرین اجرا شود و انجام همه تمرین‌ها ضرورتی ندارد. در ضمن مراحل عملیاتی و کارگاهی درس در هنرستان انجام شود. و فقط یک کار برای اجرای نهایی در نظر گرفته شده که باید به صورت کارگروهی اجرا شود تا روند تعامل و همکاری گروهی در خلق و اجرای یک اثر را درک و تجربه نمایند.

از هنرآموزان گرامی انتظار می‌رود در تدریس این کتاب از روش‌های فعال استفاده نمایند. در طرح درس بعد از مطالعه و مشخص کردن کلیدواژه‌های هر درس، و اجرای بودجه‌بندی زمانی، مفهومی و جهت ارائه گام به گام آنها الگوی تدریس تهیه و طبق آن عمل کنند، و آنچه که هنرجو باید انجام دهد را از چهار منظر ۱- مباحث نظری ۲- بخش اجرایی و عملی ۳- توصیف یا نقد ۴- نحوه ارتباط در کارگروهی در جدولی به طور مستمر یادداشت شود.

در نتیجه برای هر دانش‌آموز یک فرم به عنوان سند پیشرفت کار و ارزشیابی در پایان سال تحصیلی به وجود خواهد آمد که باید ضمیمه کار پوشه نمایند. هنرجویان یک کار گروهی به صورت سه بعدی و پنج کار انفرادی به صورت دو بعدی برای نمایشگاه یا کار پوشه در پایان هر نیم‌سال تحصیلی تحویل دهند. در هر درس، مبانی نظری به روش پرسش به صورت پاسخ کوتاه و چهار گزینه‌ای، برای بازخورد آموزش به کار گرفته شود. آموزش مفاهیم هدف اصلی کتاب می‌باشد. لازم به ذکر است که زیر نویس تصاویر و پانویست صفحات و بخش‌های ضمیمه فقط برای وضوح بیشتر مطالب آمده است و هنگام ارزشیابی نباید لحاظ گردند.

از آنجا که در کارگاه تفکر، از هنرجویان توصیف و نقد خواسته شده است مطالبی درباره نظریه نقد، انواع و ابزار و مراحل نقد در خور فراگیران در بخش ضمیمه آورده شده است و هنرآموزان عزیز این مباحث را با نمونه‌های موجود در جراید و نمونه آثار چاپ شده از آثار هنری به روز، توضیح دهند تا هنرجویان با واژه‌های کاربردی در نقد و نحوه نگاه به آثار هنری آشنا شوند. متن نقد هنری جهت نحوه نقد کردن آمده است و دانش‌آموز با استفاده از آن بتواند نقد خوبی داشته باشد. نباید از متن نقد هنری سؤال و آموزه انجام شود. هنرآموز باید ناقدی فعال در حین اجرای اثر باشد. بنابراین کار هنری نمایانگر نوعی همکاری حساس و تعادل بخش میان هنرجو و هنرآموز است. در صورتی که نباید هم به صورت تبعیت محض هنری شاگرد از معلم باشد. در حقیقت هنرآموز هنر می‌تواند استعداد هنری هنرجو را بیرواند یا خموده و سرخورده کند و یا شالوده یک عمر یاغی‌گری هنری را در ذهن شاگرد به وجود بیاورد.

در کارگاه اجرایی، تمرین‌ها از ساده به مشکل طراحی شده‌اند به طوری که تمام مفاهیم درس را پوشش دهند. در طراحی کارهای عملی، مباحث گذشته یادآوری می‌شوند. از آنجا که اجرای تمرین‌ها رابطه مستقیم با سطح مخاطبین و زمان و شرایط اجرا دارد، بنابراین بنا به مقتضیات کلاس، الزامی برای اجرای تمامی تمرین‌های پیشنهادی نیست. در ضمن نحوه ارائه کار نیز می‌تواند با توجه به شرایط تدریس تغییر نماید.

یکی از عناصر مشترک در اکثر رشته‌های هنری عنصر حجم است. حجم سازی هنری یا اثر سه بعدی نیاز به قوه تخیل خوب و شناخت کافی از کلیه عناصر بصری و مواد را می‌طلبد. بنابراین یکی از روش‌های آن تقویت حافظه بصری است. ارزش تخیل در حجم‌های هنری و توانایی تبدیل تخیل به هنر دو بعدی، همچنین تبدیل هنر دو بعدی به سه بعدی از مهارت‌های ویژه‌ای است که هنرمند باید در مسیر تجسم و تخیل تا اجرای نهایی از تمامی عناصر و اصول هنرهای تجسمی بهره ببرد. چرا که در مراحل اولیه اجرای تجسم به محصول هنری، هنرمند نیاز به یک مدل دارد که با توجه به طرح اولیه اصول حاکم بر ژرف نمایی، مقیاس و تناسب را با اطمینان در اثرش لحاظ کند. بخصوص در تصویرسازی، شخصیت پردازی برای پویانمایی و... که از زوایای اغراق آمیز زیاد استفاده می‌شود. حجم‌های هنری را از لحاظ جنس مواد تشکیل دهنده، روش ساخت، اندازه، متحرک یا ثابت بودن و یا محل قرارگیری طبقه‌بندی می‌کنند. در فصل‌های گذشته به مباحث عناصر هنر و اصول حاکم بر آن پرداخته شده است و برای رشد و گسترش تجسم، آشنایی با مواد و کسب مهارت روش‌های موزائیک،

پایه ماشه، مفتول‌های سیمی، تکه چسبانی و بازیافت معرفی می‌گردد. در درک تصویری مطلب ترتیب و توالی آثار از ساده به مشکل رعایت شده است. هنرآموزان گرامی برای ایجاد حساسیت روی خلاقیت طرح، تمیزی اجرا و نحوه ارائه توجه داشته باشند. البته در هر نیم سال تحصیلی هنرجویان به عنوان کار گروهی می‌توانند یک روش را انتخاب و به صورت حجم هنری که کاملاً عناصر خط و بافت... در آنها واضح و مشهود باشد، اثری را ارائه نمایند.

هنرجویان عزیز توجه نمایید :

- از ابزارهای مختلف جهت اجرای تمرینات استفاده نمایید و تنها به مداد و رایید اکتفا نکنید.
- جعبه‌ای برای نگهداری ابزارها و اشیاء دور ریز داشته باشید. بعضی اوقات مجموعه شدن قطعاتی نظیر برچسب‌ها، پوشش شکلات یا بسته‌بندی جالب، ته‌مانده مداد رنگی، سنگ‌ریزه‌های خوش‌رنگ و فرم، صدف‌ها، حشرات خشک شده، قسمت‌هایی از گیاهان جنگلی، دور ریز بعضی وسایل، صنایع دستی آسیب دیده یا تزئینی منزل، سیم‌پیچ و... در تکه چسبانی یک حجم کمک بسزایی می‌کنند.

- موادی چون ترابنتین همیشه برای هنرجویان کارایی خوبی دارند علاوه بر رقیق کردن بعضی رنگ‌ها در انتقال تصاویر از فتوکپی تصاویر قابل استفاده هستند. وجود تینر فوری یا آستُن در مجموعه مواد و ابزار به هنرجو امکان انتقال تصویر از مجلات را می‌دهد.

- دفتر طراحی که در این جا به آن دفتر ایده می‌گوییم را از مجموعه کاغذهایی با رنگ‌ها و بافت‌های مختلف تهیه کنید. برای جلد آن می‌توانید از پارچه‌های طرح‌دار استفاده نمایید. این دفتر را همیشه به همراه داشته باشید موضوع‌ها در پیرامون شما هستند سعی کنید آنها را مشاهده و ثبت کنید.
- تمرینات کتاب را در دفتر طراحی و پروژه‌ها را به صورت گروهی بر روی سطح بزرگ و به صورت مجزا انجام دهید. آنچه به کار جان می‌بخشد، حضور هویت طراح است، امضاء یا نام هنرجو قسمتی از اثر است، اما هویت کار چیز دیگریست، بکشید آثار بدون نام هنرجو هم اصالت ایرانی، اسلامی و شرقی خود را داشته باشد.

- عکس‌هایی از روزنامه‌ها یا مجلات که فضاهای سه وجهی، دو وجهی، تخیلی، مبهم، تخت و ترکیبی در آنها وجود داشته باشد را جمع‌آوری یا نسخه‌برداری کنید و در پوشه‌ای نگهداری کنید. در کنار هر برگه، صفحه‌ای برای شرح و توصیف تصاویر ضمیمه نمایید. به کلمات مورد استفاده در نقد و گزارش نمایشگاه‌ها در روزنامه یا مجلات تخصصی توجه کنید، در نوشته‌ها و توصیفات از این کلمات بهره‌برداری نمایید. این پوشه در ایجاد و خلق پیش طرح‌های شما مورد استفاده قرار خواهند گرفت.
- بهتر است هنگام طراحی بایستید. از کاغذهای کوچک در تمرین طراحی استفاده نکنید. طراحی‌های ابتدایی را می‌توان با ابزار خشک روی روزنامه‌ها انجام داد. از حرکات بزرگ بازو در حرکت دادن نوک ابزار بر روی سطح کاغذ طراحی استفاده کنید تا خطوط بلند و یک‌دستی داشته باشید.

● قبل از شروع کار حتماً مطالعه و بررسی موشکافانه‌ای نسبت به موضوع داشته باشید و اطلاعات کافی در مورد اندازه، نسبت‌ها، جنسیت، رنگ، نور و... را کسب کنید آگاه باشید که دستان شما جستجو و حرکات چشم‌تان را نسبت به موضوع بر روی کاغذ یا سطح اثرپذیر ایجاد می‌کنند. در مراحل طراحی نوک ابزار طراحی را از سطح اثرپذیر جدا نکنید. مداوم چشم‌تان خطوط پیرامونی، داخلی و... موضوع را پی‌گیری کند و فقط گاه‌گاهی به طراحی نگاه کنید. البته در شروع طراحی از خطوط پیرامونی پرهیز نمایید، موضوع را از ترکیب شکل‌های ساده ایجاد نمایید، به طریقی که فرم‌ها را شفاف ببینید که از هم‌پوشانی، شکل کلی موضوع پدیدار شود.

● از کل سطح کاغذ استفاده کنید. طرح شما فقط در شرایطی خاص و هدفمند می‌تواند در یک محل از سطح کاغذ متراکم شود. در شروع طراحی از خطوط غیر منقطع استفاده کنید. ابزارهای روان، در خطوط یک‌پارچه مؤثرند. خطوط را با ضخامت مختلف به صورت افقی و عمودی و مورب در یک صفحه روی هم کار کنید.

● بین طول و عرض شکل‌ها و زمینه کار ارتباط برقرار کنید. در فرایند طراحی اجازه دهید خطوط از بین موضوع و اشیاء بگذرند و با نفوذشان در فضای منفی موجب انتشار ارتباط بین اشیاء شوند. با تغییر ضخامت و وزن خطوط و شکل‌های تیره یا نقاط مورد تأکید را به‌وجود بیاورد.

هدف کلی

به‌کارگیری اصول و قواعد هنرهای تجسمی در اجرای آثار هنری